

Toespraak van de Voorzitter van de Eerste Kamer, mr. F. Korthals Altes, ter gelegenheid van de laatste vergadering van de Eerste Kamer voor het zomerreces op 4 juli 2000

Geachte medeleden,

Wij zijn aan het einde gekomen van de laatste vergadering van de Kamer voor het reces.

Met deze vergadering is een eind gekomen aan het eerste jaar waarin de Kamer in haar huidige samenstelling heeft vergaderd. Deze Kamer is op 8 juni 1999 voor het eerst in nieuwe samenstelling bijeengekomen. Op dezelfde dag vond in de Tweede Kamer het debat plaats over het intrekken van de ontslagaanvraag door het kabinet en over het ontslag op diens verzoek van Minister Apotheker. Het kabinet had op 19 mei 1999 zijn ontslag ingediend als gevolg van de verwerping door de Eerste Kamer – in oude samenstelling – van het wetsvoorstel tot verandering van de Grondwet in verband met de invoering van een correctief wetgevingsreferendum. Die ontslagaanvraag had gevolgen voor de voortgang van de onderhanden wetgeving. De Tweede Kamer heeft nadien tot aan het zomerreces 1999 naast de suppletore begrotingen in verband met de Voorjaarsnota, slechts 11 wetsvoorstellen aanvaard. Niet dat de Tweede Kamer in ijver tekort schoot, want in die tijd besteedde zij ruime aandacht aan de resultaten van de parlementaire enquête vliegcrash Bijlmermeer, de evaluatie van de IRT- enquête, de dioxinecrisis, Kosovo, deelname van ons land aan KFOR, de hoofdlijnen van de Defensienota en aan de gehouden Europese top. Dat alles leidde echter niet tot werkzaamheden voor onze Kamer, die voor haar werkzaamheden afhankelijk is van het aanbod van

wetsvoorstellen die de Tweede Kamer heeft aanvaard. Aldus maakte de nieuw samengestelde Eerste Kamer een 'valse start'.

In plaats van – zoals gebruikelijk - vlak voor het zomerreces nog een groot aantal wetsvoorstellen af te handelen, viel er weinig te doen. Dit gebrek aan werk kenmerkt ook de periode tot begin december. Dat de Kamer geen gelegenheid had veel te doen, blijkt ook uit het aantal bladzijden in de Handelingen. Over de periode van 8 juni 1999 tot en met 6 juni 2000 waren dat er 1560. Het jaar daarvoor waren er dat met 1736 bijna 200 meer. Daartegenover bleef het aantal vergaderingen vrijwel gelijk, 37 tegenover 38. In dat eerste jaar, gerekend van 1 juni 1999 af tot heden, zijn er 229 wetsvoorstellen bij de Kamer ingekomen. Het jaar daarvoor waren dat er 280.

Politiek is de Kamer sedert de verwerping van het correctief referendum in de belangstelling blijven staan. Niet omdat de Kamer in nieuwe samenstelling zoveel wetsvoorstellen heeft verworpen – zij bracht slechts de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties tot het inzicht dat het wetsvoorstel tot herindeling van Twente diende te worden ingetrokken – maar omdat de vorige Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 18 januari 2000 een notitie het licht deed zien over de positie van de Eerste Kamer. Deze notitie is in deze Kamer op de gebruikelijke wijze in behandeling genomen en een verslag is ingediend. De Tweede Kamer verlangde eerst een nadere concretisering, maar het kabinet volhardde in de presentatie van een aantal opties, zonder standpuntbepaling. Met de behandeling van die notitie ligt de Eerste Kamer dus voor. Dat kan het voordeel hebben dat het kabinet het laat bij een academische discussie over opties. Of het

een goede tijdsbesteding is, laat ik maar even in het midden, maar het indienen van voorstellen die worden verworpen, is in elk geval geen vruchtbare tijdsbesteding.

In de periode die achter ons ligt, hebben wij het verlies moeten betreuren van ons medelid Hilarides, die door de dood werd weggenomen. Mevrouw Sorgdrager en de heer Wiegel verlieten de Kamer in verband met andere door hen beklede maatschappelijke functies. Mevrouw Sorgdrager had al eerder het standpunt ingenomen dat het lidmaatschap van een adviesraad zich niet verdroeg met het lidmaatschap van de Staten-Generaal en trok daaruit de consequentie toen zij werd benoemd tot voorzitter van de Raad voor Cultuur. De heer Wiegel achtte het beter zijn handen vrij te hebben voor zijn maatschappelijke hoofdfunctie. Ten gevolge van deze mutaties keerden de heren Hessing en De Jager in de Kamer terug en trad mevrouw De Blécourt-Maas als nieuw lid toe.

Was er wat de wetgevende taak van de Kamer betreft sprake van geringere activiteit dan het jaar daarvoor, het omgekeerde was het geval met betrekking tot de taken van de Kamer in de parlementaire diplomatie. Vele buitenlandse parlementariërs, staatshoofden en ministers, bezochten ons land en ook de Eerste Kamer. Ik noem: een werkbezoek van een groep parlementariërs uit Estland en Letland, twee achtereenvolgende presidenten van de Bondsraad van Duitsland, Dr. Koch, die ons op 20 oktober vorig jaar bezocht, en diens opvolger Dr. Biedenkopf, die op 30 maart onze gast was. Bondspresident Rau bezocht ons eveneens, net als de presidenten van Frankrijk, Indonesië en Mongolië. Verder waren er delegaties van de Tsjechische Senaat, tot tweemaal toe zelfs, van de Federatieraad van de Russische Federatie en van de Volksvertegenwoordiging van Albanië. Wij ontvingen bezoeken van de Voorzitters van de Senaat van Mexico, Maria de Los Angeles Moreno, van het parlement van Slowakije en van de Duitse

Bondsdag, de heer Thierse. Vorige week bezocht ons nog de Vice-Premier van Hongkong, mevrouw Chan, en morgen de Premier van China, Zhu Rhongji.

De eerste ondervoorzitter van de Kamer woonde vergaderingen bij van de Voorzitters van de volksvertegenwoordigingen van de landen van de Raad van Europa en van de volksvertegenwoordigingen van de Mediterrane landen en de landen van de Europese Unie. Met de leden mevrouw Bemelmans en mevrouw Tan woonde ik een eendaagse bijeenkomst in Parijs bij van delegaties van alle senaten ter wereld, georganiseerd door de Franse Senaat. Daar werd als thema besproken dat het tweekamerstelsel het idee van de toekomst en met toekomst is. Presidenten van de volksvertegenwoordigingen van alle landen ter wereld, zullen eind augustus en begin september, onder auspiciën van de Interparlementaire Unie en de Verenigde Naties, in New York bijeenkomen, terwijl de tot nog toe tweejaarlijkse vergadering van voorzitters van de volksvertegenwoordigingen in de landen van de Europese Unie met ingang van dit jaar jaarlijks bijeen zullen komen, deze keer eind september in Rome. Ook de voorzitters van de volksvertegenwoordigingen van de landen van het stabiliteitspact zullen vergaderen, deze keer in Zagreb in september, maar het ziet ernaar uit dat de werkzaamheden van deze Kamer het niet toelaten dat één der ondervoorzitters of ik aanwezig zal kunnen zijn. Al deze contacten, waarbij veelal de leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken of van de vaste commissie voor de Europese Samenwerkingsorganisaties zijn betrokken, vinden plaats naast de reguliere vertegenwoordiging in Raad van Europa, Benelux Parlement, WEU-Assemblee en NAVO-Assemblee, waaraan veel Kamerleden deelnemen.

Uit deze opsomming blijkt wel dat de internationale contacten van toenemend belang zijn en dat ook in dat opzicht dus de Eerste Kamer haar activiteiten aanpast

aan datgene wat het huidige tijdsgewricht van volksvertegenwoordigers verlangt. Met de toenemende internationalisering van de betrekkingen dient ook een volksvertegenwoordiging internationale betrekkingen te onderhouden.

Ik zei zojuist, naar aanleiding van de conferentie in Parijs, dat het tweekamerstelsel een gedachte met toekomst is. Door de nieuwe samenstelling van de Kamer ben ik in die mening gesterkt. Toen ik op 1 juni vorig jaar afscheid nam van de helft van de toen zittende Kamerleden, maakte ik mij enige zorgen over de continuïteit van de hier gebundelde ervaring. In haar nieuwe samenstelling heeft de Kamer weer veel leden die dankzij hun maatschappelijke en politieke ervaring een bijdrage van betekenis geven aan het wetgevende werk van de volksvertegenwoordiging. De hoeveelheid van het werk en de werkwijze van de Tweede Kamer laat nu eenmaal niet toe dat aan die zijde van het Binnenhof aan de werkzaamheden wordt deelgenomen door mensen die naast hun Kamerlidmaatschap nog beroepshalve een rol spelen in de samenleving, in de academische wereld, in het bedrijfsleven, in het vrije beroep, in organisaties van sociale zorg of in het openbaar bestuur. Dat deze combinatie van maatschappelijke functie en lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging aan deze zijde van het Binnenhof wel mogelijk is, geeft onze Staten-Generaal een extra dimensie, geeft meerwaarde.

Die meerwaarde bleek ook vorige week, toen de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een belangrijke toezegging deed met betrekking tot de splitsing van gemeentelijke herindelingsvoorstellen over verschillende wetsvoorstellen, ook als er een zekere samenhang is. Zo kan onze Kamer, ook zonder recht van amendement, toch tot een fijnmazige beoordeling en afweging komen van voorstellen waarvan wij weten dat zij in het betrokken deel van de bevolking sterk leven.

Na morgen treedt een periode van betrekkelijke rust in, waarin velen uwer nieuwe krachten zullen opdoen om zich na de vakantie opnieuw te kunnen inzetten in hun werkring en voor het werk van de Eerste Kamer. Ik wens u allen een goede vakantie toe en hoop u behouden weer te zien op 5 september a.s.

De vergadering is gesloten.